

PATVIRTINTA

Tauragės švietimo centro
direktoriaus 2024-10-04
įsakymu Nr. V-151

DARBUOTOJŲ PSICHOLOGINIO UŽTIKRINIMO TAURAGĖS ŠVIETIMO CENTRE POLITIKOS ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Darbuotojų psichologinio saugumo užtikrinimo Tauragės švietimo centro (toliau –TŠC) politikos įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau-Aprašas) nustato principus, kuriais vadovaujamosi TŠC, siekiant užtikrinti darbuotojų psichologinį saugumą, psichologinio smurto ir mobingo darbe atvejų registravimo ir nagrinėjimo tvarką, psichologinio smurto ir mobingo darbe prevencijos principus, jų įgyvendinimo priemones ir tvarką TŠC.

2. Šio Aprašo tikslas - užtikrinti darbuotojų psichologinį saugumą, psichosocialinės rizikos valdymą, psichologinio smurto ir mobingo prevencijos įgyvendinimą ir saugios darbo aplinkos kūrimą visiems Tauragės ŠC darbuotojams.

3. Šis Aprašas taikomas visiems T ŠC darbuotojams.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1 **Smurtas** – nepriimtinas vieno ar kelių asmenų elgesys, kuris gali pasireikšti įvairiomis formomis, daugiausia – priekabiavimu ir smurtu: fiziniu, psichologiniu ir / ar seksualiniu išnaudojimu, vienkartinio ar sistemingu neetišku elgesiu, nepagarbiu elgesiu kitų asmenų atžvilgiu.

Darbo aplinkoje smurtas gali pasireikšti tarp to paties lygmens kolegų (horizontalus smurtas), tarp vadovų ir jų pavaldinių (vertikalus smurtas(bei darbuotojų ir kitų asmenų (mokinių, jų tėvų (globėjų), trečiųjų asmenų ir kt.)

4.2 **Mobingas** - jėgų disbalansu paremti santykiai darbo vietoje, pasireiškiantys nuosekliu, ilgalaikiu netinkamu elgesiu, nukreiptu prieš darbuotoją, kuriais pažeidžiama darbuotojo fizinė, socialinė ar psichologinė gerovė, mažinamas jo produktyvumas bei pasitenkinimas darbu. Mobingą gali taikyti tiek vienas , kolektyvo pritarimą ar galios svetur turintis asmuo, tiek darbuotojų grupė.

4.3 **Priekabiavimas**- nepageidaujamas elgesys, kai asmens lyties, lytinės orientacijos, negalios, amžiaus, rasės, etinės nepriklausomybės, tautybės, religijos, tikėjimo, kalbos kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, pilietybės, šeimyninės padėties,

ketinimo turėti vaiką (vaikų) pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

4.4 **Stresas** – darbuotojo reakcija į nepalankias darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio ir (ar) trečiaisiais asmenims psichosocialinius veiksnius.

4.5 **Psichosocialinė rizika** – rizika darbuotojų psichinei ir fizinei sveikatai bei socialinei gerovei, kurią kelia psichosocialiniai veiksniai, susiję su darbo santykiais

5 . Kitos Apraše naudojamos sąvokos suprantamos ir aiškinamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos Darbo kodekse, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ir Psichosocialinės rizikos vertinimo metodiniuose nurodymuose.

II SKYRIUS

PSICHOLOGINIO SMURTO/MOBINGO DARBE PREVENCIJA, NUSTATYMAS IR VALDYMAS

6 . TŠC įgyvendinami pagrindiniai prevenciniai veiksmai.

6.1 Pirminiai prevenciniai veiksmai:

6.1. Psichosocialinės darbo aplinkos gerinimas užtikrinant, kad su darbu susiję sprendimai būtų pagrįsti teisingumo, sąžiningumo, lygių galimybių ir pagarbos žmogui principais, kad organizuojant darbą būtų optimizuojamas darbo krūvis, darbai paskirstomi po lygiai, atsižvelgiant į mokinių skaičių ir mokytojų, dirbančių pagal neformaliojo švietimo bei formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas, darbo krūvio sandaros nustatymo tvarkos aprašą, būtų atsižvelgiama į gerus darbuotojų tarpusavio santykius, efektyviai sprendžiamos iškilusios problemos ir vengiama besitęsiančio streso situacijų. Darbuotojui turi būti aišku, ko iš jo tikimasi darbe, jis turi būti pakankamai apmokytas, kaip atlikti savo darbą;

6.1.2. Nedelsiant registruojami galimo psichologinio smurto ir mobingo atvejai, jie analizuojami sudarant galimybes darbuotojams teikti pranešimus apie įvykius su detaliais paaiškinimais, nurodant smurtautojus, smurto situaciją, aplinkybes, galimus liudininkus;

6.1.3. TŠC kultūros ugdymas įsipareigojant, kad bus užtikrinta darbuotojų sauga ir sveikata visais su darbu susijusiais aspektais. Aiškiai apibrėžiant darbuotojų pareigas ir atsakomybes. Netolerancija psichologiniam smurtui ir mobingui bei skatinamos diskusijos, gerbiama kitokia pozicija, nuomonė;

6.1.4. Fizinės darbo aplinkos gerinimas užtikrinant, kad darbo vieta būtų saugi, patogi, tinkamai įrengta ir prižiūrima.

6.2. Antriniai prevenciniai veiksmai:

6.2.1. Darbuotojų informavimas apie darbuotojų psichologinio saugumo užtikrinimo politiką ir kitas galiojančias tvarkas užtikrinančias, kad visi TŠC dirbantys ar naujai įsidarbinantys darbuotojai žinotų ir suprastų TŠC siektino elgesio taisykles ir vykdomas priemones. Informacijai skleisti pasitelkiami visis būdai: personalo susirinkimai,

darbuotojų nurodyti el. paštai, informaciniai pranešimai, interneto svetainė www.sctaurage.lt, ir kiti būdai;

6.2.2. Inicijuojami personalo mokymai atsižvelgiant į poreikius ir esamą situaciją, vykdomos darbuotojų apklausos, pildant streso darbe vertinimo klausimyną (1 priedas);

6.2.3. Nuolat stebima situacija, atsižvelgiant į psichosocialinės rizikos veiksnius, organizuojamas, atliekamas ir esant reikalui atnaujinamas psichosocialinės rizikos vertinimas.

6.3 Treiniai prevenciniai veiksmai:

6.3.1 Psichologinį smurtą ir mobingą patyrusių ar mačiusių darbuotojų psichologinių traumų ir streso lygio mažinimas, skubiai ir efektyviai nagrinėjant galimo psichologinio smurto ar mobingo atvejus, užtikrinant psichologo paslaugų prieinamumą ir visų reikalingų psichologinės pagalbos resursų (psichologų, psichiatrų, socialinių darbuotojų, psichologinės pagalbos organizacijų, psichologinės pagalbos telefono linijų (nuorodų ir kontaktų suteikimą visiems TŠC darbuotojams).

6.3.2. Sąlygų dalytis patirtimi sudarymas organizuojant darbuotojų susirinkimus, skatinant darbuotojus kalbėtis apie savo patirtis, informuoti atsakingus asmenis ir ieškoti pagalbos, gauti paramos iš kolegų;

6.3.3 Stengtis iškilusias problemas spręsti neformaliomis priemonėmis – pokalbiu su smurtautoju, psichologo konsultacijos rekomendavimu, o jei to nepakanka, naudoti drausmines priemones- raštišką įspėjimą, perkėlimą į kitą skyrių ar pareigas, atleidimą iš darbo;

6.3.4. Drausminės procedūros numatomos ir taikomos smurtautojams, atsižvelgiant į abiejų smurto įvykyje dalyvavusių pusių paaiškinimus, nurodoma aplinkybes, ankstesnį smurtautojo elgesį, objektyviai juos išklausius.

III SKYRIUS

PRANEŠIMŲ BEI TYRIMO APIE PSICHOLOGINĮ SMURTĄ / MOBINGĄ DARBE ATVEJŲ REGISTRAVIMO TVARKA, ĮSKAITANT KONFIDENCIALUMĄ

7. Galimai patirtus ar pastebėtus psichologinio smurto ir mobingo atvejus nagrinėja, prevencines priemones siūlo TŠC direktoriaus įsakymu sudaryta ir patvirtinta galimų psichologinio smurto darbe atvejų nagrinėjimo komisija (toliau- Komisija).

8. Darbuotojas, galimai patyręs ar pastebėjęs psichologinio smurto ar mobingo atvejį, turi teisę (taip pat ir anonimiškai) apie jį pranešti:

8.1 .informuojant raštu, el. paštu Tauragės ŠC vadovą. Vadovas per vieną apie darbo dieną turi informuoti Komisiją;

8.2 arba nurodytais būdais pateikiant reikiamą informaciją;

8.3. registruojant psichologinio smurto ar mobingo atvejį, užpildant galimų psichologinio smurto atvejų anketą ir pateikus reikiamą informaciją (2 priedas);

9. pagal poreikį Komisijos pirmininko (ar jo pavaduotojo) sprendimu, gali būti į Komisiją įtraukiamas papildomas specialistas (ai) ar darbuotojas (ai) (TŠC administracijos darbuotojas, darbuotojų atstovas), atvejo nagrinėjimui gali būti prašoma jų ekspertizės.

10. Galimo psichologinio smurto ar mobingo darbe atvejo nagrinėjimo procedūra:

10.1 pradedama nedelsiant Komisijai gavus rašytinę informaciją Apraše nurodytomis priemonėmis arba kitais būdais (visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą ar kt.);

10.2 galimo psichologinio smurto ar mobingo atvejis nedelsiant užregistruojamas ir Komisijos pirmininkas, jo pavaduotojas ar sekretorius informuoja Komisiją bei pateikia gautą medžiagą susipažinimui;

10.3 Komisija turi teisę prašyti darbuotojo, galimai patyrusio ar pastebėjusio psichologinio smurto ar mobingo atvejį, galimai įvykyje dalyvavusių asmenų (įvykio liudininkų, nukentėjusiųjų, galimų smurtautojų) ir kitų darbuotojų paaiškinimo, informacijos patikslinimo raštu ar žodžiu ir turimų įrodymų pateikimo;

10.4 darbuotojas, galimai patyręs ar pastebėjęs psichologinio smurto ar mobingo atvejį, galimai įvykyje dalyvavę asmenys (įvykio liudininkai, nukentėjusieji, galimi smurtautojai) ir kiti darbuotojai privalo bendradarbiauti su Komisija ir teikti visą atvejo tyrimui reikalingą informaciją;

10.5 surinkus informaciją, rengiamas Komisijos posėdis, kuriame atvejis aptariamas ir per 5 darbo dienas teikiamos išvados bei prevencinės priemonės Tauragės ŠC administracijai;

10.6 Komisijos posėdžius protokoluoja ir su Komisijos veikla susijusius dokumentus registruoja Komisijos sekretorius.

11. Tauragės ŠC užtikrina reikiamos pagalbos teikimą nukentėjusiems pagal psichologinio smurto ar mobingo darbe prevencijos įgyvendinimo tvarką.

12. Tauragės ŠC užtikrina darbuotojų, pateikiančių pranešimą dėl psichologinio smurto ar mobingo konfidencialumą, objektyvumą ir nešališkumą visų galimo psichologinio smurto ar mobingo atvejo dalyvių atžvilgiu.

13. Tauragės ŠC užtikrina, jog darbuotojai bus apsaugoti nuo priešiško elgesio ar neigiamų pasekmių, jei pateiks pranešimą dėl galimai patirto ar pastebėto psichologinio smurto ar mobingo atvejo.

14. Komisija teikia Tauragės ŠC direktoriui veiklos ataskaitą kas ketvirtį arba anksčiau, atsižvelgiant į užregistruoto atvejo (ų) pobūdį.

15. Pagalbos teikimas nukentėjusiems pagal psichologinio smurto ir mobingo darbe prevencijos įgyvendinimo tvarką:

15.1 jei smurtauja Tauragės ŠC bendradarbiai, mokiniai, tėvai- kreiptis į TŠC vadovą;

15.2. jei smurtauja TŠC vadovas, arba vadovas nesiima tiesioginių veiksnių smurtui stabdyti, kreiptis į TŠC steigėją – Tauragės rajono savivaldybės merą/ tarybą/ švietimo, kultūros ir sporto skyrių;

15.3. jei negauna pagalbos, galima kreiptis į Valstybinę darbo inspekciją, Darbo ginčų komisiją;

15.4 darbuotojui, patyrusiam psichologinį smurtą/ mobingą, psichologinę pagalbą teikia:

VŠĮ Tauragės rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras, Psichikos sveikatos centras, Jūros g. 5 , Tauragė, Psichikos centro registracija , tel. 844662269;

Emocinė parama te. 88002888, visą parą jaunimolinija.lt;

Pagalbos linija, 880066366, visą parą, pagalbosmoterimslinija.lt.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. TŠC darbuotojai su šiuo Aprašu yra supažindinami pasirašytinai ir atlikdami savo funkcijas turi vadovautis šiame Apraše nustatytas principais

17. TŠC darbuotojams, pateikusiems pranešimą 8 p. nurodyta tvarka, užtikrinamas konfidencialumas pagal galiojančius teisės aktus.

DARBUOTOJŲ GALIMŲ PSICHOLOGINIO SMURTO ATVEJŲ DARBE ANKETA

ANKETA

Data

Bendriejo duomenys:

Kam pranešta apie galimo psichologinio smurto ir mobingo atvejį:	
Pranešusio apie galimo psichologinio smurto atvejį vardas, pavardė, el.paštas, tel.Nr.	
Galimo psichologinio smurto atvejo data, val., trukmė	
Galimo psichologinio smurto vieta	
Kokia psichologinio smurto forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota: Fizinis: užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų mėtymas ar gadinimas ir pan.). Psichologinis, emocinis smurtas : žeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kaltinimai, tylėjimas, ignoravimas, patyčios, savo nuomonės primetimas kitam žmogui, siekiant savo tikslų). Elektorninis: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.) Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Patyrusio psichologinį smurtą vardas, pavardė	
Galimai smurtavusio vardas, pavardė	
Stebėjusių galimai psichologinį smurto atvejį vardas, pavardė	
Išsamesnė informaciją apie įvykį:	

Užpildžiusio asmens vardas, pavardė

Parašas

Darbuotojų psichologinio saugumo užtikrinimo
Tauragės švietimo centro aprašo 1 priedas

Nr.	Klausimai	Visada	Dažnai	Kartais	Retai	Niekada
1.	Ar atsižvelgiama darbe į Jūsų nuomone?					
2.	Ar savarankiškas Jūsų darbas?					
3.	Ar vadovas padeda r paremia, kai reikia?					
4.	Ar Jūs su bendradarbiais gerai sugyvenate darbe?					
5.	Ar priverstas skubėti, kad padarytumėte darbą?					
6.	Ar Jūsų darbe būna sunkių periodų?					
7.	Ar Jūsų darbas nerviškai įtemptas?					
8.	Ar Jūsų darbas fiziškai įtemptas?					
9.	Ar manote, kad Jūsų darbas svarbus ir prasmingas?					
10.	Ar Jums aišku už ką esate atsakingas?					
11.	Ar galite pats įvertinti, kada Jūsų darbas atliktas gerai ar blogai?					
12.	Ar Jūs patenkintas savo darbu?					
13.	Ar darbo metu vartojate alkoholi, psichotropines medžiagas?					
14.	Ar Jūs jaučiate įtampą, irzlumą, nerimą darbe?					
15.	Ar žinote, kur kreiptis pagalbos, jei patyrėte bauginimą, smurtą (ar susipažinote su psichologinio saugumo užtikrinimo įstaigoje tvarka)?					